

EDINOST

Izhaja vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih, ob 5 zjutraj.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu lista. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo in rokopi se ne vračajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Godina. Lastnik: Konrad lista „Edinosti“ — Tisk: Tiskarna „Edinosti“, vpisane zadruge z omejenim poročstvom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20. Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto K 24.—
za pol leta 12.—
za tri mesece 6.—
za nedeljsko izdajo za celo leto 2.50
za pol leta 1.25

Posamezne številke „Edinosti“ se prodajajo po 6 vinarjev, zastarele številke po 10 vinarjev.

Oglasi se računajo na milimetre v širini ene kolone. Cene: Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vit. Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov mm po 20 vit. Oglasi v tekstu lista do pet vrst K 20.— vsaka nadaljna vrsta 2.—

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev.

Oglase sprejema inšerati oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“ — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inšerati oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštnoštevilni račun št. 841.652.

Pregled najnovejših dogodkov.

Italijanska bojišča. — Italijanska artilerija živalneje obstreljuje kraško planoto in tolimsko predmostje. Na tirolski fronti traja živalneje artilerijsko in patrolsko delovanje v posameznih odsekih dalje. Na uspeh severno travinjske doline.

Ruska bojišča. — Izvzemši brezuspešnih ruskih napadov ob Stohodu položaj ob morja do Karpatov neizpremenjen. V Karpatih se sovražni napadi nadaljujejo. Severno Šipota je sovražnik pridobil na ozemlju, sicer je bil povsod zavrnjen.

Romunska bojišča. — Zopet sijajen uspeh Nemcev in Bolgarov: Silistria je zavzeta. — Na Sedmograškem položaj neizpremenjen.

Albansko-macedonska bojišča. Nič pomembnih dogodkov.

Zapadna bojišča. — Bitka ob Sommi se zopet nadaljuje. Veliki angleški napad odbit, samo pri Longuevalu in Ginchiju boji moza proti možu še niso zaključeni. Tudi Francozi krvavo odbiti. Nemški uspeh severozapadno Chaulnesa. — Sovražnik je v zadnjih dneh izgubil 12 letal.

Razno. — Skupni ministrski svet na Dunaju. — Bolgarski kralj v nemškem glavnem stanu. — Sestanek nordijskih državnikov.

Italijanska bojišča.

DUNAJ, 10. (Kor.) Uradno se razglša: 10. septembra 1916.

Italijanska bojišča. — Na primorski fronti sta se kraška planota in tolimsko predmostje nahajala pod močnejšim sovražnim artilerijskim ognjem. — Živalno artilerijsko in patrolsko delovanje v posameznih odsekih tirolske fronte traja dalje. Severno travinjske doline so naše čete razdelele namaknjeno sovražno zaklonišče ter so prizadevale pri tem, ne da bi same izgubile tudi le enega moža, Italijanom znatne izgube. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Ruska bojišča.

DUNAJ, 10. (Kor.) Uradno se razglša: 10. septembra 1916.

Rusko bojišče. — Fronta nadvojvode Karla: Sovražni napad proti našim postojankam zapadno cibojške doline je bil zavrnjen. V vzhodni Galiciji je nastopil mir. Drugače nobenega dogodka. — Princ Leopolda Bav. fronta: Mestoma nekoliko živahnejše bojno delovanje. Ob doljem Stohodu se je sovražni napad izjavil v artilerijskem zapornem ognju. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

BEROLIN, 10. (Kor.) Wolffov urad javlja: Veliki glavni stan, 10. sept. 1916.

Vzhodno bojišče. — Izvzemši opetovane brezuspešne ruske napade proti bavarskim četam pri Stari-Cerševu ob Stohodu, je položaj ob morja do Karpatov neizpremenjen. V Karpatih je sovražnik nadaljeval s svojimi napadi. Zapadno Šipota je pridobil na ozemlju, sicer je povsod zavrnjen. Južno Dornevatre so nemške čete prišle v stik z romunskimi silami.

Prvi generalni kvartirnojmster: pl. Ludendorff.

Bolgarski kralj v nemškem glavnem stanu.

Romunska bojišča.

DUNAJ, 10. (Kor.) Uradno se razglša: 10. septembra 1916.

Romunska bojišča. — Položaj neizpremenjen. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

BEROLIN, 10. (Kor.) Wolffov urad javlja: Veliki glavni stan, 10. sept. 1916.

Balkansko bojišče. — Silistria je padla. — Krvave izgube Romunov in Rusov v zadnjih bojih so bile, kakor se ugotavlja, zelo znatne.

Prvi generalni kvartirnojmster: pl. Ludendorff.

SOFIJA, 9. (Agence Tel. Bulg.) Generalni štab javlja:

Romunska fronta. — Ob donavskem obrežju vlada mir. Po kapitulaciji Tutrakana so Romuni z levega brega Donave obstreljevali mesto; v odgovor na to je naša artilerija obstreljevala Olenico. Prodiranje v Dobrudži traja z uspehom dalje. Povsod tepen, se nasproti umika. 6. t. m. je skušala neka romunska divizija silistrske posadke priti na pomoč tutrakanskim četam, ali bila je po naših četah napadena pri vasi Sarsanlar, tepena in prisiljena, da se je umaknila proti trdnjavi. Zajeli smo 3 častnike, 130 mož, 3 brzostrelne baterije in mnogo vojnega materijala. 5. 6. in 7. t. m. so se razvili srčiti boji v okolišu Dobrica ter so 7. t. m. končali s popolnim porazom nasprotnika.

Albansko-macedonsko bojišče.

DUNAJ, 10. (Kor.) Uradno se razglša: 10. septembra 1916.

Albansko-macedonsko bojišče. — Nič novega. Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

BEROLIN, 10. (Kor.) Wolffov urad javlja: Veliki glavni stan, 10. sept. 1916.

Balkansko bojišče. — Na macedonski fronti nobenega posebnega pomembnega dogodka.

Prvi generalni kvartirnojmster: pl. Ludendorff.

SOFIJA, 9. (Agence Tel. Bulg.) Generalni štab javlja: Na macedonski fronti vlada mir.

Vesti iz Grške.

Edinstvo zaveznikov v nastopanju proti grški vladi.

BERN, 10. (Kor.) »Temps« poroča iz Aten, da sta ruski in italijanski poslanik sporočila grški vladi, da se njuni vladi pridružujeta zadnjim korakom Francoske in Angleške.

Intervencija Grške nelzoglobna?

AMSTERDAM, 9. (Kor.) »Tijd« objavlja brzojavko iz Londona, po kateri se v

ki je ostavil bojišče, zasledovan po naših četah. Na strani sovražnika so se tega boja udeležile 61. ruska divizija, neka rusko-srbska divizija in 19. romunska rezervna divizija. — Ob morski obali vlada mir. 7. t. m. sta dva sovražna torpedna rušilca obstreljevala Kavarno Balčik, ne da bi povzročila velike škodo; pregnali so ju nemški hidroplani z metanjem bomb. Poslednji so uspešno bombardirali ruske ladijske enote v pristanišču Konstancie, skladišča, petrolejske rezervoarje in kolodvor ter so vrgli nad 200 bomb na pristanišče, zaloge in vojašnice in Mangalij.

USEŠEN NAPAD NEMŠKIH PO-VODNIH LETAL.

BEROLIN, 9. (Uradno.) Nemška povodna letala so 7. t. m. opoldne z dobrim uspehom obmetala z bombami skladišča žita in olja ter kolodvor v Konstanci kakor tudi v pristanišču se nahajajoče ruske mornarske bojne sile. Vsa letala so se vključno močnemu sovražnemu protidelovanju povrnila nepoškodovana.

Glasovi časopisja o padcu Tutrakana.

CARIGRAD, 9. (Kor.) Celokupno časopisje posveča zavzetju Tutrakana članke ter je označa za lep uspeh, ki dokazuje žilavost in hrabrost, s katero se lahko ponosno ponša bolgarska armada. Listi smatrajo bolgarsko-nemško zmago za dobro predznamenje za nadaljevanje ofenzive, ki je odmerila verolomni Romunski že prvo kazen. Razpravljajoč o uspehih proti rusko-romunskim četam, naglašajo listi, da je s tem uničena od Rusov pričakovana razširjena legenda, da bodo Bolgari, mesto da bi napadli rusko armado, pohiteli pod rusko zastavo.

BERN, 9. (Kor.) »Berne Tagblatt« piše o padcu Tutrakana med drugim: Nemško-bolgarska ofenziva proti Dobrudži je obrodila na levem krilu hiter uspeh. Ko so bili Romuni brez žrtve osvojili Dobrudžo, so za pohod na Bukarešto tako pomembni Tutrakani utrdili. Vzpričo hitrega zavzetja Tutrakana se ni posrečilo, da bi se bila romunska vojska spravila čez reko. Iz tega izhaja veliko število ujetnikov in veliki plen na topovih. Ta prvi romunski poraz, ki je tako promptno sledil namenu zakasneli bolgarski vojni napovedi, je opomin onim pesimistom, ki so v prvem trenutku romunske vojne napovedi Avstro-Ogrski mislili, da bo ententa končoveljavno prevladala položaj.

Francosko časopisje in dogodki na Balkanu.

BERN, 10. (Kor.) Pod vtisom zavzetja Tutrakana vprašuje Hervé v listu »Victoires«, kaj da morejo zavezniški vse zastaviti, kje da ostajajo Portugalci in je-li majhni italijanski kontingent vse, kar zastavlja Italija, ali drže Angleži svoje čete še zmerom neporabljene v Egiptu, in predvsem, ali nočejo Rusi zastaviti sil, ki bi bile enake nemškim. Danes da je balkanska fronta brezdomno glavna fronta, kjer bi zmaga zavezniške silne okrepila ter bi se posrečila zveza Rusije s Sredozemskim morjem, tako da bi mogla Rusija odajati ententi žito in moštvo proti topovim in municiji. Ako zavezniški ne bi znali izkoristiti intervencije Romunske ter Bolgarske ne bi porazili v nekaterih tednih, ali vsaj v nekaterih mesecih, bi se francoskega javnega mnenja polastilo močno razočaranje. — Nasproti temu ukažu očemu glasu pripoveduje »Petit Parisien« v uvodnem članku svojim bralcem, da je 250.000 Rusov in 60.000 Srbov na pohodu od Renja proti Bolgarski. Te čete se bodo najbrž priključile romunski armadi. List zahteva od ruskega generalnega štaba, da ne bi korakal proti Sofiji, temveč naravnost proti Carigradu, da bodo se pred nastopom zime Dardanele proste za ruski promet s Sredozemskim morjem.

Zapadna bojišča.

BEROLIN, 10. (Kor.) Wolffov urad javlja: Glavni stan, 10. septembra 1916.

Zapadno bojišče. — Bitka ob Sommi se po predčvrstjenem bojnem odmoru nadaljuje. Angleški, na 15 km široki fronti med Thiepvalom in Comblesom izvršeni sunek je razpadel ob vztrajnosti pod poveljstvom generalov barona Marschalla in pl. Kirchbacha se nahajajočih čet. Pri Longuevalu in Ginchiju boji moza proti možu še niso zaključeni. Francoze so v odseku Barleux-Belloy krvavo odbili polki generala pl. Quasta. Severozapadno Chaulnesa smo pri očistevanju posameznih delov jarkov zajeli ujetnike ter uplenili 6 strojnih pušk. Na desni Moze so se vršili novi boji južno utrdbi Thiaumont in vzhodno Fleuryja. Vdrlega sovražnika smo vrgli s protisunkom. — V zračnem boju je naš nasprotnik v zadnjih dneh izgubil ponajveč ob Sommi 9, po našem obrambnem ognju pa 3 letala. Stotnik Boelcke je sestrelil 22. sovražnega letalca.

Prvi generalni kvartirnojmster: pl. Ludendorff.

Asquith na zapadnem bojišču.

LONDON, 9. (Kor.) Iz britskega glavnega stana se danes poroča: Ministrski predsednik Asquith se je mudil nekaj dni v okolišu britske ofenzive. Obisk se je danes končal.

Sestaneke nordijskih državnikov.

KRISTIANIJA, 9. (Kor.) Uradno se javlja: V smislu sklepa o vzajemnem delovanju nordijskih držav, ki je bil sprejet na sestanku kraljev v Malmöju, in nadaljevalje sestaneke ministrov v Kodaunu, bodo danski ministrski predsednik in danski minister vnanih zadev, norveški državni minister in norveški minister vnanih zadev kakor tudi švedski državni minister in švedski minister vnanih zadev 19. t. m. v Kristianiji obdržali sestanek.

Skupen ministrski svet na Dunaju.

DUNAJ, 10. (Kor.) Včeraj se je pod predsedstvom c. in kr. ministra vnanih zadev vršil skupen ministrski svet, ki so se ga udeležili oboja ministrska predsednika, skupni ministri, avstrijski in ogrski ministri gospodarskih resortov in vodja c. kr. ministrstva notranjih zadev. Predmet razprave so tvorila gospodarska vprašanja, ki so v zvezi z vojno, zlasti aprovizacijske zadeve. Razpravljalo se je o preskrbi prebivalstva ter so se sporazumno sklenile odredbe, ki so se v tem oziru spoznale za potrebne.

Razne politične vesti.

Iz galske socialnodemokratske stranke. Nedavno se je po listih raznesla vest, da je znani socialistični poslanec Daszynski že pred časom izstopil iz stranke in se pridružil poljskemu klubu, a sedaj da je odločil mandat. Iz izjave eksekutivnega odbora galske socialnodemokratske stranke, priobčene sedaj v krakovskem »Naprodu«, izhaja, da je prvi del vesti neresničen, drugi pa resničen. Odbor izjavlja, da položitev mandata Daszynskega ne jemlje na znanje. Naloži mu je — a če bi bil Daszynski izstopil iz stranke, ne bi mogel tega — naj prekliče položitev mandata, ki naj ga izvršuje dalje. Položitev državnozbornskega mandata se je izvršila brez pooblaščenja od strani kluba poljskih socialnodemokratskih poslancev. Tu je dovoljena vsaj domneva, da je moralo priti do kakih nesoglasij med poslancem Daszynskim na eni in eksekutivnim odborom, oziroma klubom državnozbornskih poslancev na drugi strani. Nastajajo pa še druga vprašanja. Socialnodemokratski poslanci so vstopili v poljski državnozbornski klub v svrhu narodne koncentracije. Ali se je premislil samo Daszynski? Kak je vzrok položitvi mandata? Kako sodijo drugi poslanci? Vztirajo-li ti še pri ideji koncentracije? Izjava nas pušča v nejasnem v tem pogledu, kajti nalaga Daszynskemu le, naj obdrži mandat in ga izvršuje dalje, nič ga ne obvezuje glede pripadnosti h poljskemu klubu, kar se mora zdeti tem čudneje, ker nismo nič čuli, da bi bili drugi socialnodemokratski poslanci izstopili. Ne trdimo, da je tako, ali neverjetno je, da politika poljskega kola ni po okusu Daszynskega. In ker drugi njegovi sodrugi niso izstopili, bi bilo v tej smeri nesoglasje med Daszynskim in drugimi socialnodemokratskimi poslanci.

Nemški glas o češkem narodu. Dr. Zd. Tobolka je poklonil en izvod svoje nedavno izišle knjige »Češki narod« nemškemu državnemu poslancu dru. I. Redlichu. Zahvaljuje se na tej pozornosti piše prof. dr. Redlich: S to po odličnih silah sestavljeno revijo velikih del, ki jih

Razdeljevanje izkaznic za kruh moko in sladkor.

Danes, dne 11. t. m., se prično razdeljevati izkaznice za kruh in moko za tedne 50.—51. in 52.—53. in sladkorne izkaznice št. 7., veljavne od 18. septembra do vštete 15. oktobra t. l. Obenem se bodo razdelile tudi izkaznice za kavo, veljavne od 18. septembra do vštete 12. novembra t. l.

Izkaznice se bodo dobivale v prostorih krušnih komisij tekom uradnih ur najkasneje do vštete sobote 16. t. m., in sicer proti izkaznicam za živila.

Prebivalstvu se ponovno priporoča, da ne čaka do zadnjega trenutka, da pride

Aprovizacijske stvari.

Razdeljevanje izkaznic za kruh moko in sladkor.

Danes, dne 11. t. m., se prično razdeljevati izkaznice za kruh in moko za tedne 50.—51. in 52.—53. in sladkorne izkaznice št. 7., veljavne od 18. septembra do vštete 15. oktobra t. l. Obenem se bodo razdelile tudi izkaznice za kavo, veljavne od 18. septembra do vštete 12. novembra t. l.

Izkaznice se bodo dobivale v prostorih krušnih komisij tekom uradnih ur najkasneje do vštete sobote 16. t. m., in sicer proti izkaznicam za živila.

Prebivalstvu se ponovno priporoča, da ne čaka do zadnjega trenutka, da pride

je češki narod izvršil v različnih strokah umetnosti, gospodarskega življenja in literature 19. stoletja, se je uresničila misel, ki sem jo večkrat zastopal v krogu svojih čeških prijateljev. Kajti vedno sem videl veliko pogreško v tem, da se je tako malo važnosti polagalo v to, da bi se ne le Nemce v Avstriji, marveč tudi veliki nemški narod bolje seznanjal z napredki češke umetnosti, literature, znanstva in splošne kulture. Pri nas se vedno zahteva, naj se avstrijski narodi sporazumejo med seboj, ali nič se ne stori za to, da bi v prvi vrsti poznali drug drugega in se razumevali! Nadalje omenja profesor Redlich visoke vrednosti češke glasbe in češke upodabljače umetnosti, ter spominja, da se je tudi Hermann Bahr potezal za to, da bi se češka poljska in južnoslovanska umetnost na Dunaju bolje spoznala in cenila. »Češki narod« piše Redlich — je od začetka 19. stoletja v resnici izvršil toliko velikega globoko segajočega in obudovajnega vrednega dela za zopetno oživiljevanje svoje narodne kulture, kakor se je odlično udeleževal na gospodarskem, duševnem in umetniškem vzcitvi Evrope.

Končno piše prof. Redlich: »Za našo avstrijsko domovino, to sedanje svedišče strašnih bojev, morem pričakovati boljše bodočnosti le tedaj, če bodo vsi narodi in njih voditelji ob vzajemnem pripoznavanju narodne posebnosti in enakega prava mirno z važnimi metodami delovali ustvarjajoč in se bodo držali načel in form za ohranitev in ojačenje naše avstrijske domovine kot večstoletne državne skupnosti vseh teh narodov, ki so tla države skozi toliko človeških rodov obdelovali in negovali.« — Tako piše plemeniti, pošten in — pameten Nemeč. Pred vsem pa je važna sentenca prof. Redlicha: izpoznavali naj bi nas in potem še le — sodili!

Domache vesti.

Razpis štipendije. Razpisuje se natečaj za štipendijo 600 K ustanove deželnega glavarja grofa Franca Coronini-Cronberg, ustanovljene v spomin na 40-letnico vladanja Njegovega Velikanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Pravico do te štipendije imajo ubožni dijaki, ki so pristojni v kako občino poknežene grofovine Gorisko-Gradišanske, ki z dobrim uspehom pohajajo avstrijsko visoko šolo (vseučilišče, tehnično ali poljedelsko visoko šolo). Prosilci naj predložijo svoje pravilno opremljene prošnje deželnemu odboru (sedaj na Dunaju I., parlament) do 1. novembra t. l.

Oddajanje pisma v inozemstvo odprta! Cenzurni uradi se pritožujejo, da se kljub določbi § 1 naredben c. kr. trgovinskega ministrstva, sporazumno s c. in kr. vojnimi ministri, z dne 5. oktobra 1914, drž. zak. št. 269, (poštni in brzojavni naredbenik št. 144 ex 1914), glasom kate-re je treba zasebna pisma v inozemstvo oddajati nezaprta na pošto, komaj se tretjina pošiljatev predaja odprto. Opozarja se torej vnovič, da se morajo taka zasebna pisma, kakor sploh vsa zasebna pisma v ožjem vojnem ozemlju, brezpogojno oddati odprta in z natančno navedbo odpošiljatelja, ker obstoja sicer nevarnost, da jih cenzurni urad obravnava kot cenzurnim predpisom nasprotujoča. Najmanj, kar utegne povzročiti zaprta predaja, je z ozirom na otežkočenje cenzure občutna zamuda v odpravi.

Gorica pod Napoleonom I. Leta 1797. So Francozi, osvojivši Mantovo, začeli prodirati proti Avstriji. Nadvojvoda Karl, ki je zapovedoval na tem bojišču, je imel tako malo čet, da se je moral umakniti pred močnim sovražnikom, dokler ne dobi ojačen. Umaknil se je celo iz Gorice, pak sta dne 20. marca 1797 ob 4 uri popoldne prišla v Gorico dva francoska komisarja. Za njima so prišli prvi oddelki, a nato Napoleon z vojsko. Ko so Francozi zasedli Trst, je bila Gorica popolnoma odcepljena od monarhije ter se sploh ni nič vedelo o avstrijski vojski. Med tem se je raznesel glas, da so glavne točke miru dogovorjene. Dne 23. maja so francoske čete začele izpraznjevati Gorico, a 24. so zadnji francoski vojniki zapustili mesto. Četrt ure potem je naznanjal top z grada prihajanje avstrijske vojske. Vse prebivalstvo se je zbralo pri glavnem vhodu, da jo pozdravi. Zvonovi so slavili ta dogodek in gromeli so topovi. Rajanje je trajalo vsy noč. Po 65 dneh je bila Gorica zopet naša.

Sole družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu. Vpisovanje za šolsko leto 1916/17 se vrši začetkom šolskega leta 1916/17 dne 13. 14. in 15. septembra t. l. od 9.—11. dopoldne pri Sv. Jakobu in na dekliški šoli na Acquedottu, na dekliški vzporednici na Acquedottu pa 13. 14. in 15. septembra t. l. od 2.—4. popoldne. V soboto 16. sept. t. l. je šolska služba božja, v ponedeljek 18. sept. t. l. ob 8 uri zjutraj se začne redni pouk. K vpisovanju novih učencev in učenek je treba pripeljati otroka in prinesiti s seboj te-le papirje: 1. krstni list ali izpisek iz rojstne matice anagrafičnega urada, 2. izpričevalo o cepljenju kozic, 3. izpričevalo o zdravju oči, ki pa mora biti iz tekočega leta, starejše ne velja, 4. za vpis v višje razrede tudi zadnje šolsko izpričevalo. Brez teh papirjev vpis ni mogoč. Za vsakega otroka je treba povedati tudi domovinsko občino t. j. sedež pristojnega županstva. Dosedajni učenci in učenke teh šol morajo v dneh vpisovanja oddati zadnje šolsko naznanilo v šolski pisarni. V VI., VII. in VIII. razredu je pouk urejen po načrtu za meščanske Sole.

Najvišje cene za češplje. Ravnokar je izšla ministerialna naredba, ki določa najvišje cene za češplje in ki ureja promet s suhimi češpljami in češpljinim sokom. Najvišja cena za sveže češplje je določena splošno s 18 kronami za meterski stot: le za namizne češplje je cena 24 K, da se s tem da pobuda za dovojanje izbranega blaga na tržišču z živili, oziroma, da se bo to blago pošiljalo direktno odjemalcem. Promet s suhimi češpljami in sokom se ureja na ta način, da bo avstrijsko centralno nakupavališče, pritegnivši novoustanovljeni sindikat legitimiranih kurčevalcev s suhimi češpljami, vršilo nakupovanje tega blaga, oziroma je izvažalo. V ta namen se statuta za izdelovalce suhih češpelj in češpljenega soka obveznost ponudbe in prodaje in bodo se kupne pogodbe, ki ne zadoščajo tej obveznosti, neveljavne. Pri pogodbah, v katerih dogovorjene cene prekoračajo najvišje cene, stopijo v veljavo te poslednje. S to naredbi, ki pa ne velja za nakupe blaga iz prihodnje letine, je storjen prvi korak v smeri, da se tudi sadje in iz njega izdelano trajno sadje, pritegne v krog vojnogospodarskih odredb.

Domache vesti.

Razpis štipendije. Razpisuje se natečaj za štipendijo 600 K ustanove deželnega glavarja grofa Franca Coronini-Cronberg, ustanovljene v spomin na 40-letnico vladanja Njegovega Velikanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Pravico do te štipendije imajo ubožni dijaki, ki so pristojni v kako občino poknežene grofovine Gorisko-Gradišanske, ki z dobrim uspehom pohajajo avstrijsko visoko šolo (vseučilišče, tehnično ali poljedelsko visoko šolo). Prosilci naj predložijo svoje pravilno opremljene prošnje deželnemu odboru (sedaj na Dunaju I., parlament) do 1. novembra t. l.

Oddajanje pisma v inozemstvo odprta! Cenzurni uradi se pritožujejo, da se kljub določbi § 1 naredben c. kr. trgovinskega ministrstva, sporazumno s c. in kr. vojnimi ministri, z dne 5. oktobra 1914, drž. zak. št. 269, (poštni in brzojavni naredbenik št. 144 ex 1914), glasom kate-re je treba zasebna pisma v inozemstvo oddajati nezaprta na pošto, komaj se tretjina pošiljatev predaja odprto. Opozarja se torej vnovič, da se morajo taka zasebna pisma, kakor sploh vsa zasebna pisma v ožjem vojnem ozemlju, brezpogojno oddati odprta in z natančno navedbo odpošiljatelja, ker obstoja sicer nevarnost, da jih cenzurni urad obravnava kot cenzurnim predpisom nasprotujoča. Najmanj, kar utegne povzročiti zaprta predaja, je z ozirom na otežkočenje cenzure občutna zamuda v odpravi.

Gorica pod Napoleonom I. Leta 1797. So Francozi, osvojivši Mantovo, začeli prodirati proti Avstriji. Nadvojvoda Karl, ki je zapovedoval na tem bojišču, je imel tako malo čet, da se je moral umakniti pred močnim sovražnikom, dokler ne dobi ojačen. Umaknil se je celo iz Gorice, pak sta dne 20. marca 1797 ob 4 uri popoldne prišla v Gorico dva francoska komisarja. Za njima so prišli prvi oddelki, a nato Napoleon z vojsko. Ko so Francozi zasedli Trst, je bila Gorica popolnoma odcepljena od monarhije ter se sploh ni nič vedelo o avstrijski vojski. Med tem se je raznesel glas, da so glavne točke miru dogovorjene. Dne 23. maja so francoske čete začele izpraznjevati Gorico, a 24. so zadnji francoski vojniki zapustili mesto. Četrt ure potem je naznanjal top z grada prihajanje avstrijske vojske. Vse prebivalstvo se je zbralo pri glavnem vhodu, da jo pozdravi. Zvonovi so slavili ta dogodek in gromeli so topovi. Rajanje je trajalo vsy noč. Po 65 dneh je bila Gorica zopet naša.

Sole družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu. Vpisovanje za šolsko leto 1916/17 se vrši začetkom šolskega leta 1916/17 dne 13. 14. in 15. septembra t. l. od 9.—11. dopoldne pri Sv. Jakobu in na dekliški šoli na Acquedottu, na dekliški vzporednici na Acquedottu pa 13. 14. in 15. septembra t. l. od 2.—4. popoldne. V soboto 16. sept. t. l. je šolska služba božja, v ponedeljek 18. sept. t. l. ob 8 uri zjutraj se začne redni pouk. K vpisovanju novih učencev in učenek je treba pripeljati otroka in prinesiti s seboj te-le papirje: 1. krstni list ali izpisek iz rojstne matice anagrafičnega urada, 2. izpričevalo o cepljenju kozic, 3. izpričevalo o zdravju oči, ki pa mora biti iz tekočega leta, starejše ne velja, 4. za vpis v višje razrede tudi zadnje šolsko izpričevalo. Brez teh papirjev vpis ni mogoč. Za vsakega otroka je treba povedati tudi domovinsko občino t. j. sedež pristojnega županstva. Dosedajni učenci in učenke teh šol morajo v dneh vpisovanja oddati zadnje šolsko naznanilo v šolski pisarni. V VI., VII. in VIII. razredu je pouk urejen po načrtu za meščanske Sole.

Najvišje cene za češplje. Ravnokar je izšla ministerialna naredba, ki določa najvišje cene za češplje in ki ureja promet s suhimi češpljami in češpljinim sokom. Najvišja cena za sveže češplje je določena splošno s 18 kronami za meterski stot: le za namizne češplje je cena 24 K, da se s tem da pobuda za dovojanje izbranega blaga na tržišču z živili, oziroma, da se bo to blago pošiljalo direktno odjemalcem. Promet s suhimi češpljami in sokom se ureja na ta način, da bo avstrijsko centralno nakupavališče, pritegnivši novoustanovljeni sindikat legitimiranih kurčevalcev s suhimi češpljami, vršilo nakupovanje tega blaga, oziroma je izvažalo. V ta namen se statuta za izdelovalce suhih češpelj in češpljenega soka obveznost ponudbe in prodaje in bodo se kupne pogodbe, ki ne zadoščajo tej obveznosti, neveljavne. Pri pogodbah, v katerih dogovorjene cene prekoračajo najvišje cene, stopijo v veljavo te poslednje. S to naredbi, ki pa ne velja za nakupe blaga iz prihodnje letine, je storjen prvi korak v smeri, da se tudi sadje in iz njega izdelano trajno sadje, pritegne v krog vojnogospodarskih odredb.

Aprovizacijske stvari.

Razdeljevanje izkaznic za kruh moko in sladkor.

Danes, dne 11. t. m., se prično razdeljevati izkaznice za kruh in moko za tedne 50.—51. in 52.—53. in sladkorne izkaznice št. 7., veljavne od 18. septembra do vštete 15. oktobra t. l. Obenem se bodo razdelile tudi izkaznice za kavo, veljavne od 18. septembra do vštete 12. novembra t. l.

Izkaznice se bodo dobivale v prostorih krušnih komisij tekom uradnih ur najkasneje do vštete sobote 16. t. m., in sicer proti izkaznicam za živila.

Prebivalstvu se ponovno priporoča, da ne čaka do zadnjega trenutka, da pride

Tajne pogodbe.

Po dunajski »Arbeiter Zeitung« posnemamo sledeča zanimiva izjavljanja:

Z dvema državama je bila Avstro-Ogrska v zvezi in ko je zašla v stisko in nevarnost, ji niste pomagali, temveč ste ji napovedali vojno. Naj se ne pozablja, zveza z Italijo in z Rumunsko je bila zveza za slučaj vojne; za vojno je bila sklenjena, na vojno je bila preračunjena in v vojni naj bi se bila izkazala. Toda niti Italija niti Rumunsko ji, ko je Avstro-Ogrska zašla v ono vojno, ni priskočila na pomoč, in ko ste bili precej časa nevarni, je bil konec ta, da ste zavezniči napovedali vojno. Kako je bilo to vendar mogoče? Sedaj znamo seveda, da ste bili to dve je prav čudni zvezi: z ljubeznijo na ustnicah, s sovraštvom in srdom v srcu. Tako v Italiji kakor v Rumunski je bila najmočnejša nacionalnih želja ta, da si prilastite »neodrešene brate«, ki žive v Avstro-Ogrski; bili so prijatelji, ker še ni bil prišel čas, da bi bili sovražniki. V resnici je bilo z obema zvezama že dolgo tako, da si je bila vsaka teh zaveznic ob sklepu pogodb napravila notranji pridržek, da je ne bo držala. Kadar bi Avstro-Ogrska zašla v nevarnost, kar bi tvorilo za zavezničko le dobro priliko, potem bi se že brez težave našel vzrok za neizpolnjevanje zvezne pogodbe. Na to, da bi se Avstro-Ogrski moglo z Rumunsko goditi tako, kakor se ji godi danes, smo mi opozarjali že v časih, ko se je ta država, koje moralne defekte so zdaj naenkrat odkrili tudi oni, ki so prej Karolovo deželo opisovali kot najmenitnejšo in kulturno najrazvitejšo državno tvorbo na Balkanu, nahajala še na prvem mestu pozitivnih avstrijskih postavk ter veljala za nepremakljivo trdno in zanesljivo prijateljico. Zaveznitvo, ki počiva na dveh pčesih kakega kralja ter, čim so le-ti (očesi) ugasi, izgubila vsa oporišča, tako zaveznitvo je pač kaj slaba stvar in pač ne predstavlja bistva državniške modrosti.

Med tem ostaja kot nekaj moralčen ostanek še vedno vprašanje, kako je bilo mogoče, da je cel narod, najprej italijanski in potem rumunski, mogel tako drzno zatajiti slovesno sprejete obveznosti, da sta iz zveze z obema nogama skočila v vojno proti zavezničku. Da kak monarhi ali kak državnik zataji svojo besedo, to morda ne pada v oči; ali narodi v svoji celoti imajo pač močan čut za čast in takšna zatajevanja tako nedvomnih obveznosti se težko najde v zgodovini. Toda, ali se je v obeh slučajih narod zavedal, da je sprejel kako obveznost, sklenil kako pogodbo, zastavil kako besedo? Pogodba z Italijo je postala znana šele, ko je bila izbruhnila vojna. In kar se tiče Rumunske, v Avstro-Ogrski ni vedel nihče, da obstoji tu kaka pogodba; saj smo bili tudi nemalo presenečeni, ko je pred kratkim, tik pred izbruhom vojne, grof Tisza v ogrski poslanski zbornici govoril o Rumunih kot zavezničkih. Šele sedaj doznavamo, da je bila z Rumunsko leta 1883. sklenjena prava pogodba, ki se je leta 1888. obnovila z veljavnostjo do leta 1920. O tem v Avstro-Ogrski ni nihče nič vedel in v Rumunski, izvemši morda ministrov, ravnotako nihče. Ne govorimo o tem, da bodo zveze, ki se sklepajo samo z vlado, ali pa celo samo z monarhom, v parlamentarno vladanih deželah težko zadobile obvezujočo moč; ali kako naj obveznost, ki jo določa zvezna pogodba, preide v ljudsko zavest, ako ljudstvo sploh nič ne dozna o pogodbah, ako ni ve o nji, ako torej tudi ne čuti, da zagreška verolomstvo, zatajujoč zvezno pogodbo? Vlade se menjajo, kralji umirajo, narodi pa ostajajo. Radovedni smo, ali bi se bila sedanji italijanski in rumunski mogotcem tudi posrečila igra z zvezo, ali bi jim bila ta igra tudi samo mogoča, ako bi se bila zvezna pogodba sklenila pred vso javnostjo, ako bi bil o njej razpravljali parlament ter jo sprejel kot zakon. Kajti le v tem slučaju bi bil parlament, bi bila dežela imela zavest slovesno zastavljene besede, le v tem slučaju pa tudi čut za to, kaj pomenja za državo ter za vsakega posameznega njenih politikov in podanikov, ako se zveza zataji, krši in prelomi ravno v trenutku, ko bi se imela izpolniti njena obveznost; le v tem slučaju bi imela parlament in dežela čut za to, da se je smatra za zmožno, da bi zagreškala verolomstvo. Tu vidimo ničevost tajnih pogodb na tako kričevih zgledih, da se more pač govoriti o popolnem razsulu take vrste diplomacije, ki se udaja veri, da je postavila trden temelj za večne čase, pa je v resnici gradila vendar le na pesku.

Večji del negotovosti v odnosih med narodi bi izginilo, ako med njihovimi vladami ne bi bilo več nobenih tajnih pogodb. Saj pač tajna pogodba, ki jo je Grey sklenil s francoskim poslanikom, ni baš v najmanjši meri bila vzrok, da Anglija ni imela več akcijske svobode; ta pogodba ima svoj delež na angleški vojni. Kaj koristijo, da govorimo zopet o naših nekdanjih zavezničkih, pogodbah, ki se izpolnjujejo, ako je to komu prav, ki se pa kršijo, ako kaže tako boljše? Kaj bi imel svet od mirovnihih pogodb take vrste? Samo pogodbe, ki se sklepajo od naroda do naroda, ki jim pritrjuje narodi po svojih v to poklicanih parlamentih, samo take pogodbe so zmožne, da zadobe obvezujočo moč, samo take pogodbe bodo narodi spoznavali in pojmivali za obvezujoče. Le na ta način prinesemo v odnosih narodov resnico in jasnost ter jih postavimo na trden temelj, na katerem bodo zaman ruvale intrige in zvijače.

Pomorstvo in vojna.

Med glavnimi viri sedanje svetovne vojne sta pomorsko gospodarstvo in trgovina. To se danes priznava splošno. Zanimalo bo torej, ako se ozremo na razvoj svetovnega pomorstva v teh dveh letih vojne. Ta razvoj se odigrava ob izrednih vojnih prilikah (zasezanje trgovskih ladij, borba s podvodniki, pomnoženo tiho-tapstvo itd.), pak se v polni meri opažajo na njem posledice vojne. Vendar bi se hudo motil, kdor bi mislil, da bi bila vojna prinesla občutno zmanjšanje pomorske sile na svetu. Dan na dan čitamo o potapljanju ladij, ali v svetovni statistiki je to le neznatna svota. Pri tem ne smemo pozabiti, da moderna in dovršena ladjedelska industrija hitro nadomešča izgube. (Število svetovne tonaze se je v času vojne zmanjšalo od okroglo 45 milijonov ton samo za 150.000 ton!)

Te dni je prinesel »Pester Lloyd« v dopisu iz Hamburga nekaj interesantnih številk iz »Registra angleškega Lloyd«. Da se pokaže čim večje število ententnih ladij, prištevata ta statistika enostavno vse ski moči se je torej v teh dveh letih izzaplenjene avstro-ogrške in nemške ladje tistim državam, kjer se nahajajo zaplenjene. Tako dobiva n. pr. Italija vključ svojih izgubam na morju še povečano trgovsko mornarico. Po tej angleški statistiki ste centralni vlasti tekom te vojne izgubili ladij 1½ milijona ton. V letu 1914 so imele Nemčija, Avstro-Ogrska in Turčija skupno (v tisočih) 6302 brutto reg. ton, v letu 1916 pa 4864. Seveda da prihaja pri tej izgubi v prvi vrsti v poštev zaplenjena ladij na odprtem morju in v inozemskih pristaniščih na začetku vojne, dočim je bil le mal del torpediran, ali je zadel na mine. Velika Britanija, Francija, Japonska, Italija, Rusija, Portugalska, torej skupna ententa je imela leta 1914 (v tisočih) 26526 brutto reg. ton a leta 1916 27.024.

Kakor vidimo iz tega, je vključ pri stranskemu statističnemu barvanju v angleški statistiki, vključ silno razviti ladjedelski industriji, vključ zaplenbam trgovska flota entente v teku dveh vojnihih let porasla le za pol milijona ton. Razdajala med vojskujočimi strankami v pomorpremenila le za okroglo dva milijona ton na korist entente.

Kako veliko korist od te vojne imajo nevturalci, je razvidno najbolje v pomorstvu. Najglavneje nevturalne dežele, Zedinjene države, Norveška, Švedska, Holandija in Danska so imele l. 1914 skupno (v tisočih) 7239 brutto reg. ton, l. 1916 pa 8324. Izvemši edino Švedsko so vse te nevturalne dežele pomnožile svojo trgovsko mornarico za okroglo milijon ton.

Osobiti pada v oči napredek Zedinjenih držav, ki si prizadevajo z vso silo, da zavzamejo v pomorstvu drugo mesto na svetu. Dočim je bila razdajala med njimi in Nemčijo še leta 1914 nad 3 milijone, je sedaj le še nekaj nad milijon ton. Flota Norveške je pustila za sabo floto Francije za okroglo pol milijona ton.

No, ni samo število tonaze, ki nam kaže razvoj pomorske trgovine v bodočnosti. Še bolj bo odločen trgovski položaj po vojni. O tem piše nemški pomorski strokovnjak Stubmann v »Seeverkehrs«: »Vemo, da so lastniki brodov tudi v so-vražnih in ne samo v nevturalnih državah, vključ vsem izgubam ladij vsled torpediranja — kar je v prvi vrsti na škodo zavarovalcev — dosegli najslabše finan-cijelne uspehe in da so znatno pridobili na notranji čvrstosti, pak bodo po boju bolj oboroženi za tekmovalstvo. Zato bo dvakratno težka naloga, ki čaka po vojni na-še nemške lastnike ladij in ladjedele, — četudi ne mislimo pri tem na ljubeznivostni namerovane gospodarske vojne. Naše pomorstvo je imelo težke žrtve raz-un z izgubo tonaze tudi z izgubo pri te-

kočem poslovnem dobitku, z izgubo tajnih rezerv in vsled velikih tekočih izdatkov za časa vojne. Zato bo trebalo v bo-dočnosti ne samo hanzatske podjetnosti, ki je bilo na nemški obali vsikdar, pa tudi po najtežjih udarcih usode — marveč in še bolj izpoznavanja posebnega polo-žaja, v katerem se nahaja naše pomor-stvo na vseh onih točkah, ki bodo vpli-vale na razvoj našega pomorstva v bo-dočnosti.

K vsem tem razmotiranjem dodaje dopisnik »Pester Lloyd«, da preobrat v moči pomorstva pride se le po vojni do izraza. Tedaj šele se bo notranja moč v postopnem naraščanju prometnih sred-stev izpreminjala v sposobnost za preva-žanje; tedaj šele bo ladjedeltstvo, ki sedaj deluje pretežno za vojno, delovalo za tr-govsko mornarico. Vemo, kakor že gori rečeno, da bodo sovražniki in nevturalci v tistem času finančno močnejši, nego pred vojno. Za to bo nemško pomorstvo trebalo že poprej misliti na rešitev tega da zopet zavzame svoj položaj v mirnem tekmovalstvu med narodi. To vprašanje postaja ena narodnih vojnihih nalog in bi treba že poprej misliti na rešitev tega vprašanja.

Gospodarstvo in vojna.

(Iz poročila Zadrzne zveze v Celju sestavlje-nega po dru. Antonu Božiču.)

Avstrijska industrija

se je vojnim razmeram prilagojila in dosegla vključ mnogim težkočam razmeroma lepe uspehe. V prvi vrsti je upoštevati tovarne za orožje in železno industrijo. Ta je dose-gla v letu 1915 višek konjunktura, ki ne za-ostaja v nobenem oziru za viški konjunktura v mirnih časih. Zasluzki te industrije so ne-verjetno visoki. Izdelujejo se ponajveč vojne potrebščine in mnoge tovarne, ki v mirnih časih niso prav ničesar delale za vojni erar, so postavile stroje za izdelovanje orožja, sploh vojnih potrebščin. Celó podjetja, ki v mirnem času niso imela z izdelovanjem že-leza in železnih izdelkov nobene zveze, so se v najkrajšem času izpremenila v železarne in orožarne. Naraslo je zelo veliko število novih in takih preurejenih podjetij. Le na ta način je bilo mogoče doseči izdelovanje zadostne množice orožja in streljiva. — Omogočili so ta preobrat dobri zasluzki, iz katerih se je ob enem krilo stroške investicij in zagotavljalo kratkodobno amortizacijo teh investicij.

Velike važnosti in dobičkonosna je bila poleg železarne industrije premogovna industrija. Delala je s polno paro v obsegu kakor v mirnih časih, pa z mnogo višjimi prodajni-mi cenami, in vendar ni mogla zadostiti vsem naročilom, ker je posebno železna in-dustrija vsled razsežnosti in številnosti po-djetij porabila izredno veliko premoga. To je povzročilo začasno pomanjkanje premoga v zasebnih gospodarstvih, pa tudi v raznih javnih podjetjih, na pr. v plinarah, elektrar-nah i. t. d.; posebno se je pomanjkanje premoga čutilo v podjetjih, ki so uporabljala inozemski (angleški) premog in niso mogla dobiti takoj enakovrstnega nadomestnega blaga. Tkalnice in predilnice so bile v letu 1915 zaposlene največ za vojne namene. — Skrčenje obratov in s tem povzročen izpad v množini proizvajenega blaga so izenačile boljše cene in enojneše, vsled tega cenejše delo, ker so te tovarne izdelovale pretežno za vojaške namene. — V letu 1915 se po-manjkanje surovin (bombaža) še ni toliko čutilo, ker so obstale še stare zaloge, katere se je za vojaške namene zagotavljalo, in ker se je naredbenim potom z volneno centralo prosto trgovino s pavlojo in volno omajilo ter v tej centrali osredotočilo. — Tudi so nastopale nadomestne snovi, ki bodo igrale še precej časa po vojni precejšnje vlogo. Dasi je uvaževati, da so cene za surovine in delavske mezde poskočile, vendar se sme mirno trditi, da je industrija zelo lepo zasu-zila, kar kažejo mnoge objavljene bilance. K rednim zaslužkom proizvajalnega dela pridejo lepi zaslužki pri prodaji starih zalog, tovarne so na eni strani svoje zaloge po mnogo večjih cenah in pod ugodnejši mi plačilnimi pogoji izpraznile ter so na drugi strani pred precej trdimi pogoji sprejete kre-dite bank poravnale in se na ta način razdolžile.

Avstrijska trgovina

je imela v letu 1915 sicer težko stališče, pa uspeh je zelo zadovoljiv. — V nekaterih predmetih je država iz javnih oziror trgovino popolnoma izločila, v drugih jo omajila. Tako je bila trgovina z žitom popolnoma ustavi-ljena, posel posredovanja med proizvajalcem (producentom) in uživalcem (konzumentom) je prevzel državni žitno prometni zavod s svojimi deželnimi podružnicami. Isto se je zgodilo s krmili, katerih razpčevanje je prešlo tudi na ta zavod ozir. na centralo za krmila. Omejena je postala trgovina na pr.

v spiritu kjer je nastopilo zelo strogo kon-tingeniranje. V živilih, katere smo dobivali iz inozemstva, je nastala že v l. 1915 pre-cejšna ožkost; blago kakor na pr. riž, olje, rozine i. t. d. je domalega izginilo iz prometa. ker je bil dovoz iz inozemstva vsled blo-kade sovražnikov onemogočen, čez nevturalne države pa se je dobilo le malo blaga za drag denar.

Trgovina je vlekla lepe zaslužke iz pro-daje starih cenenih zalog po novih visokih cenah, in kakor pri industriji, je tudi v trgo-vini nastopila nekaka likvidacija na ta način, da so se zaloge blaga razprodale in doig-ovi pri bankah in kreditnih zavodih poplačali. Vsled te likvidacije in vsled tega, ker je nakup novega blaga postal zelo težaven, kakor tudi vsled vpoklicov trgovcev v vojno službo, so se morale mnoge trgovine zapreti. Državna oblast je posegla v prosto trgovino z raznimi odredbami, od katerih so važne odredbe o maksimalnih cenah; brezdvomno najvažnejša je pa odredba o navljanju cen od 7. avgusta 1915, drž. zak. št. 228 Državna oblast je imela namen, s strogimi kazenskimi določbami preprečiti vsako odiranje konz-uumentov na korist producentov in trgovcev ter omejiti izrabljanje vojnih razmer iz do-bičkarskih namenov v škodo konzumentov. V koliki meri se je to posrečilo, o tem se danes končne sodbe ne more izreči. Povda-riti se le more, da prekupčevstvo ni bilo še nikdar tako razvito, kakor danes in da še ni nikdar toliko visokih dobičkov doseglo. Vskandaja prikazen je, da so pred vojno revni agenti in mali trgovci postali med vojno v kratki dobi milijonarji.

(Konec sledi.)

To in ono.

Palazzo Venezia v Rimu. Ista usoda kot dvorcu Villa d'Este v Tivoli, tem dednem posestvu pokojnega nadvojvode Frana Ferdinanda, je sedaj določena tudi rim-skemu Palazzo Venezia, ki ga je te dni italijanska vlada konfiscirala. O zgradbi te palače, ki je tolikokrat menjala prebivalce, so arhitekturni historiki večinoma še v nejasnem. Trditve Vasarija, da je bil Giuliano de Majano njega zgraditelj, ne more veljati, ker ta umetnik — kakor je dokazano — ni nikdar deloval v Rimu. V vstopet prihaja še Meo del Capriva in Giuliano de Sangallo, ki pa ju stavbeni registri navajajo le kot podjetnika. Jakob Burkhard meni, da je bil bržkone Giacomo da Pietrasanta zgraditelj, ali tudi temu mnenju treba danes oporekati. Edino to se more dokazati, da je Pietrasanta napravil načrte za dvonadstropno stebrišče velikega dvorišča in da je je pač tudi sam izvedel. Razun tega je tudi gotovo, da se je to znamenito poslopje zgradilo okolo leta 1450 po priganjanju kardinala Barbo, poznejšega papeža Pavla II., ter da je bilo za pol desetletja pozneje debelo delo dovršeno. Materialja za to, v strogo toskanskem slogu izvršeno zgradbo, so vzeli iz Koloseja. Kot arhitektonična ce-lota deluje po svoji težki, še povsem sred-njeveški masivnosti, dočim podrobno-stim nedostaja večje finosti. Dvorišče pa-lace je bilo zgrajeno šele v 1460-tih letih. Znamenite so vnanje usode, pogoste iz-premembe posestnikov Palazzo Venezia. Poslopje je bilo najprej last papežev. Po-tem jo je leta 1564 papež Pij IV. daroval beneški republiki. Po razdelitvi te os-ljednje med Avstrijo in cisalpinsko repu-bliko v letu 1797 je bilo dvomljivo, komu pripada palača. Dočim so napoleonske vojaške oblasti sodile, da je pripadala zo-pet Rimu, jo je pa Bonaparte leta 1806 enostavno zabilen za svojo osebo z na-menom, da jo izpremeni v rezidenco za kralja rimskega. Od leta 1815 je palača zopet avstrijska, ne da bi se bil oglasil kak oficijelni prigovor proti temu dej-stvu. V pogodbi, sklenjeni dne 24. avgu-sta 1866 med Napoleonom III. in cesarjem avstrijskim o beneških odstopih, je po-trdil francoski regent, da vse palače v Rimu in Carigradu, ki so nekdanj pripadale beneški republiki, ostanejo avstrijski vla-di. Neki protokol, sestavljen na jesen istega leta, je še jasneje izrazil to določbo. Po drugih dokumentih, ki so šele sedaj prišli na dan, se more soditi da si je Ita-lija že dolgo prizadevala, da bi si prilastila to, po papeškem garancijskem za-konu zaščiten palačo našega poslanstva.

Devršena kazen 104 let. Te dni so mi-nola 104 leta od tistega časa, ko je med vojno na Španskem — neki angleški polk vdrl v klet nekega samostana in izpil tam 104 botiljke vina. Radi tega grdega čina je bil polk obsojen v 104 leta kazni, ki je obstajala v tem, da so vsi vojaiki, pripa-dajoči temu polku, skozi 104 leta morali vsak večer z glasbo na čelu stati in pre-zentirati, dokler je glasba svirala špan-sko himno, budnico, koračnico prince Valesa in končno »God save the King«.

Izenada se je pojavila nasproti na gri-ču ženska postava. Glasnim glasom je rotila ljudi, naj ne beže!

»Strahopetci! Ob prvem strelu iz puške beže kot zajci! Sramujte se! Kdor je mož, pridite sem k meni! Kam pa pridete, če si boste puščali jemati celo grobove svojih očetov?! Semkaj! Semkaj! Naj se streljajo — tu je cilj za-nje. Nu, če ste taki junaki, naperite proti mojim prsim!«

Po glasu sem izpoznal Najo, in videl sem, kako se je vezena srajčica razpela in se razkrile krasne grudi, bele kot perje labuda. In naravnost neverjetno je bilo: bil je to trenutek, ko nisem občutil ničesar drugega, nego to mamljivo lepoto. Še le čez nekoliko časa sem se zavedel strašne situacije. Kri mi je vroče silila k sencema. Vsled groze sem obstal kakor okamenel. Strašen vzkliz stotnika me je zbudil iz te omeje. Videl sem, da leži v krvi —

DAROVIL.

Darovi, došli ces. komisariju. Inž. F. Schnabl K 100 in vodstvo mestne ljudske šole v Bazovici K 638, nabranih med u-čenci tekom poletnih tečajev, za udove in sirote ob Soči padlih vojakov. Učiteljski zbor mestne višje realke K 34, in sicer polovico za vdove in sirote padlih voja-kov in polovico za Rdeči križ. Tvrška Savel D. Modiano K 20190, in sicer K 132'60 v poravnavo podpor. izplačanih njenim delavcem od 13. avgusta do 2. septembra t. l. iz sklada za brezposelne, K 69'30 pa kot dar istemu skladu.

ČEŠKO - BUDJEVIŠKA RESTAVRA-CIJA (Bosakova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ulici delle Poste št. 14, vhod v ulici Giorgio Galatti, zraven glavne pošte, Slovenska postrežba in slo-venski jedilni listi.

MALI OGLASI

se računajo po 4 stot. besedo. Mestno tiskano besedo se raču-najo enkrat več. Najmanjša pristojbina znaša 40 stotink.

Les. Hrastov in brestov les za gradnjo brodolovja se dobi po nižji ceni. Naslov pove Inser. odd. Edinosti. 486

Kupujem vsakovrstne žakije. Zaloga žaklij G. Stel'el, ulica Torrente 38. 604

Kupujem volno, železo, lito, železo, bombaž in žakije vsake vrste. A. Prizetta, Trst, ulica Barriera vecchia 27. -- Prihajam tudi na dom. 467

Na debelo samo za preprodajalce.

Nogavice, sukanec, pipe, milo, gumijevе podpe-tnike, razni gumbi, denarice, mazilo za čevlje, električne svetiljke, baterije, pisarnski papir, kopirni svinčniki, zaponke, prstani, rdečega krtača, krema za brado, žlica, razna rezila, robci, mrežica za brke, plotenine, srajce, spodnje hlače, ogrejala, ustnike, razne glavnice, zaponke »Patent Knöpfe« in drugo prodaja JAKOB LEVI, ulica S. Nicolò št. 13. 63

Kletarstvo pri Pobegih

— vpisana zadruga z omejenim jamstvom — vabi na

glavno skupščino

ki se bo vršila

v soboto, dne 16. septembra 1916. ob 3½ popoldne v lastni kleti pri Pobegih.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva in prečitanje zapisnika zadnjega običnega zbora.
2. Poročilo nadzorstva in odobritev računov in bilance za l. 1915—1916.
3. Čitanje revizijskega poročila in ukrepi istega.
4. Čisti dobiček in dividenda.
5. Nasveti o trgatvi tekočega leta.
6. Slučajnosti.

Na obilno udeležbo vabi člane

Načelstvo.

Kabaret-Varietè MAXIM

Trst - Via Stadion 10 - Trst

Odprt od 8½ zvečer naprej

Cena: I. vrste K 2. II. vrste K 1.

Novi dohodi za sezono.

Kostimi, plašči, suknje, krila, bluže obleke itd. Zaloga ženskih oblek. Marco Conforti, Trst, V. Campanile 21

Emilia Leregato

Trst Campo S. Giacomo 2

Priporoča cenjen. občinstvu svojo

trgovino pisarniških in

šolskih potrebščin

Prodaja razglednic in igrač vseh vrst,

Prodajalo se tudi molitveniki v slov. jeziku.

Masti za orožje in usnje

Čistilo za čevlje, pode in kovine

Povlaka, platneni smir-

rek, krtače, podpetnike in

jelekne podplate »PICARD«

na debe o prodaja

GAZULLI & C. o - Trst

ulica Carpison 2.

PODLISTEK.

Naja.

Prevečeno iz hrvaščine Ksaverja Šendor-Gjalskega

»Hrupé — dobro znamenje! Pes, ki laja, ne grize« — sem si mislil. Ko smo prišli mi je nastala grobna tišina. Bliskanje nasajenih bodal ima nekaj strašnega na sebi, nekaj zvijanih kače podobnega — in tudi na to ljudstvo ni zgrešilo učinka. Bili so kakor ohromeli od strahu. To okolnost sem izkoristil, da sem glasno pozval ljudi, naj se razidejo. Toda — morda sem bil to pot nekoliko drugačen, nego navadno — ali, ne vem — glas mi ni bil tako trden kot sicer, to sem občutil sam. Zato je po mojih besedah nastal uglašljiv krik.

»Ne dopuščamo tega! Duhovnik in sta-rešine so nas prodali! Oni so dobili naj-boljša polja in drže sedaj z grajščakom.

Ali, kaj naj počnemo mi, ki se nam vse ugrablja! In še ni dovolj gladnim volko-vom, nam siromakom hočejo vzeti še po-kopališče, kjer smo svoje dede in pradede od pradavnih časov pokladali k večnemu počitku — od tedaj, ko smo pred dvesto leti prišli iz Hercegovine.

Tu so mi prišle v spomin Najine be-se-de in prestrašil sem se. Planil sem naprej in sem, ne da bi se menil za vse drugo, napet motril ljudi, da-li ni Naja med njimi. Oddahnil sem se, ko je nisem opazil nikjer, ali povsem pomirili se vendar ni-sem mogel. Sedaj se je zgodilo privikrat, da sem omahoval. Kako bi mislila o meni, če bi me uzrla tu? — mi je šinilo v glavo. Ali bi me ne sovražila, mene, ki — k vra-gu vse skupaj! Čemu so morali ravno mene poslati semkaj?!

Kmetje so hrupeli vedno huje. Čim bolj sem se obotavljal jaz, tem huje je postajalo. Nasproti besneči živali in razburje-nemu človeku ne smeš nikdar ovajati ne-

odločnosti ali sočutja. To bi tolmačili kot slabost. Tako so kmetje postali tako drzni, da so navajali na vojake. Večkrat je sto-tnik zahteval od mene, naj odredim kaj. Z neznanskim naporom sem se silil, da bi se kazal hladnokrvnega. Dal sem povelje za naskok. Ali kmetje so sprejeli vojake s kamenjem in tudi streli. Ni bilo več mo-žno, izogniti se prelivanju krvi. Vključ temu sem velel vojakom, naj streljajo v zrak. Kmetje so to pogodili in se niso umaknili z mesta.

»Saj ne smejo streljati. Cesarski ljudje so to, in kako naj bi cesar, naš najmilost-ljivejši oče, dovolil, da bi njegovo ljudstvo poklali! Ne bojte se ničesar!«

Tak je bil odgovor na prazno salvo. Množica je začela vojake zasramovati in se jim je besno upirala. Razvil se je prav-caji boj, v katerem so padli štirje vojaki in petnajst kmetov. Sedaj je ljudstvo zbe-žalo in mi smo zasedli pokopališče.